

Blekinge tekniska högskola
Rektor
371 79 Karlskrona

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Sofia Almqvist
08-563 085 64
sofia.almqvist@hsv.se

BESLUT

2009-05-19
Reg.nr 31-1240-09

Blekinge tekniska högskolas rutiner med muntliga beslut

Högskoleverket riktat kritik mot Blekinge tekniska högskola för lärosätets rutiner med muntliga behörighetsbeslut och muntliga återkallelsebeslut på sjuksköterskeprogrammet.

Anmälan

NN har i en anmälan till Högskoleverket framfört att Blekinge tekniska högskola (BTH) har agerat på ett sätt som inte är rättssäkert i samband med lärosätets bedömning av hennes behörighet till sjuksköterskeprogrammets tredje termin. NN anför bl.a. följande. Hon läser tredje terminen på sjuksköterskeprogrammet vid BTH. Efter att hon registrerades på terminen fick hon per telefon från BTH besked om att hon inte längre fick fortsätta på sin verksamhetsförlagda praktik eller på det andra läsåret. Anledningen till detta beslut var att hon inte fått betyget godkänt på samtliga kurser från det första läsåret. Hon har inte fått något skriftligt besked om att hon inte längre får studera på utbildningen. Hon fick i stället beskedet att hon fick välja mellan att antingen ansöka om studieuppehåll eller göra ett studieavbrott. Hon anser att det är fel av BTH att låta henne gå en fjärdedel av terminen innan de fattade beslutet att hon inte får studera vidare. BTH:s praxis att inte ge skriftliga beslut till studenter som inte får fortsätta i undervisningen är märklig. Efter kontakt med Högskoleverket fick hon slutligen ett skriftligt beslut från högskolan, men det innehåller inte alls den information som hon efterfrågat. I beslutet presenteras helt ny information om att hon beviljats ett nytt examenstillfälle, något som hon inte efterfrågat. Det hon efterfrågat är ett beslut om att hon inte får fortsätta på utbildningen. Det beslut som hon fått skickades dessutom torsdagen den 19 februari 2009 och i beslutet angavs att "deadline" för det nya examinationstillfället var måndagen den 23 februari 2009. Hon anser sig dessutom ha blivit utsatt för ett antal olika kränkningar från BTH:s sida.

NN har till sin anmälan bl.a. fogat e-postkorrespondens med BTH och BTH:s beslut från den 18 februari 2009 att bevilja henne nytt provningstillfälle.

Utredning

Högskoleverket har bett BTH att yttra sig över NNs anmälan och BTH anför bl.a. följande. På sjuksköterskeprogrammet är ett godkänt resultat på första årets studier ett förkunskapskrav till andra årets studier. Informationen om behörighet framgår av utbildningsplanen och kursplaner, som finns tillgängliga på högskolans webbplats. Nybörjare till sjuksköterskeprogrammet har tre heldagars introduktion där man bl.a. går igenom utbildningsplanen under tre timmar. Man går också igenom ”Riktlinjer för tentamen och omtentamen Sjuksköterskeprogrammet vid Sektionen för hälsa”.

Inför uppflyttningen till andra läsåret kontaktas senast en vecka innan terminsslutet de studenter som inte uppfyller förkunskapskraven, med undantag av de studenter som fortfarande har omtentamensmöjligheter enligt riktlinjerna. Studenterna informeras muntligen om att de inte har tillträde till nästa års studier. De informeras även om att de bör ansöka om studieuppehåll. Att studenterna beviljas studieuppehåll är en förutsättning för att de ska kunna bli omregistrerade för att göra om aktuella tentamina samt för att behålla sina platser på programmet. Därefter erbjuds studenterna individuell studievägledning för att de ska kunna genomgå programmet.

Studenter som inte uppfyller förkunskapskraven till andra året men som har möjlighet att göra det vid kommande examinationstillfällen får tillträde till kurser på andra året. De meddelas muntligen att beslutet om tillträde gäller under förutsättning att de sedan klarar sina examina och att beslutet annars kan komma att återkallas.

För att ytterligare tydliggöra informationen till enskilda studenter ska lärosätet ändra rutinerna för antagning till det andra och det tredje året på sjuksköterskeprogrammet. Studenterna ska framöver skriftligen anmäla sig till kurserna på nästkommande år. Högskolan fattar därefter ett skriftligt beslut om antagning/icke antagning/antagning med förbehåll. Studenter som inte ansöker meddelas skriftligen att de inte har sökt och att de därmed inte är antagna. De nya rutinerna kommer att träda i kraft från och med vårterminen 2009.

Den 17 februari 2009 begärde NN ett skriftligt beslut om att hon inte får vara kvar på utbildningen. Samma dag hölls ett möte med NN, där högskoledirektören, chefen på studerandeavdelningen och studierektorn deltog. Utfallet av mötet blev ett skriftligt beslut den 18 februari 2009 där NN, på grund av särskilda skäl, gavs ytterligare möjlighet att inkomma med och bli prövad på kvarvarande examinationsuppgifter. Av beslutet framgår att om hon blir underkänd på uppgifterna kommer beslutet om antagning att återkallas.

Eftersom NN inkom med en redovisning den 20 februari 2009 samt erhöll godkänt betyg på den examinationsuppgift som lämnades in den 23 februari 2009 anses förkunskapskraven till programmets kurser på andra årskursen vara uppfyllda. Således har hon enligt högskolans riktlinjer rätt att antas till sjuksköterskeprogrammets programkurser på andra årskursen.

BTH har till sitt yttrande fogat aktuella utbildnings- och kursplaner, schemat för introduktionsveckan VT 2008, sjuksköterskeprogrammets riktlinjer för tentamen och omtentamen och beslutet att anta NN till sjuksköterskeprogrammets programkurser på årskurs 2.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverkets utövar tillsyn över universitet och högskolor. Syftet med tillsynen är att öka rättsäkerheten för allmänheten och enskilda individer genom att kontrollera att universitet och högskolor följer de lagar och förordningar som gäller för verksamheten.

Enligt 6 kap. 15 § 8 högskoleförordningen (1993:100) ska i kursplanen anges de krav på förkunskaper och andra villkor utöver grundläggande behörighet som gäller för att bli antagen till kursen. BTH har i sina kursplaner för sjuksköterskeprogrammets andra årskurs angett vilka förkunskaper som krävs för att en student ska anses behörig till den andra årskursen. Högskoleverket har inte några synpunkter på de krav som BTH uppställt. De frågor som Högskoleverket i stället ska utreda är om BTH:s hantering av dels behörighetsbesluten, dels återkallelseförbehållen och återkallelsebesluten är förenliga med gällande bestämmelser.

Muntliga behörighetsbeslut

Förvaltningslagen (1986:223) utgår från att myndigheter dokumenterar sina beslut. Det finns visserligen inte någon uttrycklig föreskrift om detta i förvaltningslagen, men en dokumentationsskyldighet följer av både allmänna grundsatser och direkta föreskrifter i andra författningar. En förutsättning för att ett beslut ska kunna överklagas är också att det är dokumenterat (se Hellners, Tryggve & Malmqvist, Bo, *Förvaltningslagen med kommentarer*, andra upplagan, 2007, s. 225).

Av 21 § myndighetsförordningen (2007:515) framgår att det för varje beslut i ett ärende ska upprättas en handling som visar dagen för beslutet, beslutets innehåll, vem som har fattat beslutet, vem som har varit föredragande och vem som har varit med vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Om en student som är antagen till en utbildning inte uppfyller förkunskapskraven för att fortsätta till högre terminer ska lärosätet fatta ett beslut om att studenten inte är behörig. Ett sådant beslut kan med stöd av bestämmelsen i 12 kap. 2 § högskoleförordningen överklagas till Överklagandenämnden för högskolan (se t.ex. Överklagandenämnden för högskolans beslut den 30 augusti 2002, reg.nr 32-482-02).

Ur rättssäkerhetssynpunkt och med anledning av att behörighetsbeslut är överklagbara anser Högskoleverket att det är mycket viktigt att lärosätet fattar

skriftliga beslut i dessa ärenden. Det är också mycket viktigt att det till beslutet fogas en överklagandehänvisning så att studenten får möjlighet att ta till vara sina rättigheter och kan få beslutet prövat av en högre instans. Högskoleverket anser därför att BTH:s rutiner att endast ge muntliga besked till studenter som inte uppfyller behörighetskraven för uppflyttning till högre årskurser på sjuksköterskeprogrammet är olämpliga. För detta kan inte BTH undgå kritik.

Muntliga återkallelseförbehåll

I förarbetena till förvaltningslagen (prop. 1985/86:80 s. 39) uttalas bl.a. följande. Gynnande beslut kan i regel inte återkallas. En myndighet som har meddelat ett tillstånd, beviljat ett statsbidrag, tillsatt en offentlig funktionär osv. får alltså i regel inte rätta beslutet till den enskildes nackdel. Tre viktiga undantag gäller dock:

1. Ett beslut kan återkallas med stöd av förbehåll i själva beslutet eller i den författning som ligger till grund för beslutet. Det förtjänar att påpekas att myndigheter under vissa förutsättningar anses kunna förse sina beslut med återkallelseförbehåll även utan uttryckligt författningsstöd.
2. Återkallelse av ett gynnande beslut anses också möjligt av hänsyn till en hälsofara, brandfara, trafikfara eller av andra sådana säkerhetsskäl.
3. Återkallelse kan ske, om den enskilde har utverkat det gynnande beslutet genom vilseledande uppgifter.

Av handlingarna framgår att lärosätet i vissa fall fattar muntliga villkorade beslut att låta studenter påbörja andra årskursen utan att de uppfyller förkunskapskraven. Det framgår vidare att sådana beslut är förenade med muntliga återkallelseförbehåll.

Om en student inte uppfyller behörighetsvillkoren finns det möjlighet för lärosätet att med stöd av 7 kap. 3 § högskoleförordningen bevilja undantag från behörighetsvillkoren. Ett sådant undantag kan ibland vara förenat med vissa villkor som studenterna måste uppfylla för att få fortsätta sina studier. Ett beslut att bevilja en student ett undantag från behörighetsvillkoren bedöms vara ett gynnande förvaltningsbeslut. För att en högskola ska kunna återkalla ett sådant beslut krävs alltså som regel att det gynnande beslutet är förenat med ett återkallelseförbehåll. Ur rättssäkerhetssynpunkt är det mycket viktigt att ett beslut som innehåller ett sådant återkallelseförbehåll är skriftligt, eftersom ett återkallande av ett gynnande beslut är en mycket ingripande åtgärd. Skriftlig information om återkallelseförbehållet medför också att studenterna kan ta till vara sina intressen, eftersom de på ett tydligare sätt informeras om de villkor som måste vara uppfylla för att de ska anses behöriga. Högskoleverket anser därför att det är olämpligt att BTH har en ordning där de villkorade behörighetsbesluten endast är förenade med muntliga återkallelseförbehåll.

Muntliga återkallelsebeslut

Om lärosätet fattar ett villkorat behörighetsbeslut som innehåller ett återkallelseförbehåll och studenten därefter inte uppfyller villkoren kan beslutet återkallas. Högskoleverket anser dock att det är olämpligt att BTH muntligen återkallar ett villkorat behörighetsbeslut. Högskoleverket hänvisar i denna del till vad som tidigare sagts under rubriken *Muntliga behörighetsbeslut*. Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att också ett sådant återkallelsebeslut är överklagbart till Överklagandenämnden för högskolan. Det är därför ur rättsäkerhetssynpunkt viktigt att studenterna får skriftliga beslut med överklagandehänvisningar så att de inte riskerar att fråntas sina rättigheter att få beslutet prövat av en högre instans.

Högskoleverket vill i denna del påpeka att lärosätet inte behöver fatta något skriftligt beslut för de studenter som beviljats ett villkorat undantag från behörighetskraven och som därefter uppfyller villkoren.

Högskoleverket anser sammanfattningsvis att BTH:s rutiner med muntliga behörighetsbeslut, återkallelseförbehåll och återkallelsebeslut vid sjuksköterskeprogrammet är olämpliga. NNa har följaktligen behandlats på ett orättsäkert sätt. För detta måste BTH kritiseras. Av handlingarna framkommer emellertid att NN nu har fått ett klart skriftligt besked angående sin behörighet samt att BTH har för avsikt att ändra sina rutiner från och med vårterminen 2009. Högskoleverket ser positivt på detta och anser att det saknas anledning att följa upp ärendet.

Med denna kritik avslutas ärendet.

Ärendet har avgjorts av chefsjuristen Eva Westberg i närvaro av verksjuristen Teresa Edelman. Verksjuristen Sofia Almqvist har varit föredragande.

På Högskoleverkets vägnar

Eva Westberg

Sofia Almqvist

Kopia för kännedom till:

NN